

Aika: Tiistai 20.11.2018, klo 14.00 – 16.04
Paikka: Kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokousshuone

Läsnä Justus Mollberg, puheenjohtaja
varsinaiset Maarit Fredlund
Niina Halonen-Malliarakis
Heikki Kaislanen
Kristiina Karhos
Päivi Koivunen
Timo Lehtonen
Timo Martelius
Ibrahim Milanovic
Leena Simola-Nikkanen
Mika Taberman
Kaija Hietanen, avustaja

Pysyvät asiantuntijat
Tiina Larva
Pirjo Tujula
Kirsi Tala
Tiina Lappalainen, sihteeri

Vierailevat asiantuntijat
Anu Markkola
Riikka Haahtela

Poissa Arzu Caydam-Lehtonen
Pia Hytönen
Pirkko Hyvärinen
Ilari Kousa
Hanna Laurila
Laura Lindvall
Heli K. Rantanen
Aulikki Rautavaara

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus
Puheenjohtaja Justus Mollberg avasi kokouksen klo 14.00.
2. Osallistujien toteaminen
Kokouksen osallistujat esittelivät itsensä.
3. Asialistan hyväksyminen
Hyväksyttiin.
4. Edellisen kokouksen muistio (liite)
Hyväksyttiin.
5. Muistion tarkastajat
Muistion tarkastajaksi valittiin Timo Martelius ja Heikki Kaislanen.
6. Stadin ikäohjelman valmistelu ja toimenpide-ehdotukset sekä kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelma

Vuorovaikutussuunnittelija Anu Markkola esitteli Ikäihmisten Stadin ikäohjelmaa, jota valmistellaan osana koko kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa syksyn 2018 aikana. Ohjelma edistää Helsingin kaupungin strategian toteutumista. Hyvinvointisuunnitelman verkkosivut <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/hyvinvointi-terveys-johtamisrakenne/hyvinvointisuunnitelma/> Suunnitelma käsitellään kaupungin johtoryhmässä ja hyväksytään valtuustossa vuoden 2019 puolella.

Toimenpiteet konkretisoivat ikääntyneiden huomioinnin kaupungin toiminnassa. Stadin ikäohjelman valmistelussa toimialat ovat tuottaneet toimenpide-ehdotuksia, joita alueiden asukkaat ja ikäihmiset ovat priorisoineet. Toimenpiteiden teemat ovat: 1) Tieto käyttöön, jossa kiinnitetään huomio eri tavoin saavutettavaan ja käytettävään viestintään, joka ei perustu vain digitaalisten taitojen hallintaan. 2) Voimaa vaikuttamiseen ja osallisuuteen -teema edistää yhteisöllisyyttä ja vaikuttamista tarvitsemiinsa palveluihin. 3) Lätöntä asumista -toimenpiteet korostaa asumisen esteettömyyttä sekä läheltä kotia löytyviä palveluja. 4) Liikkuminen ja kulkeminen -toimenpiteissä tuetaan mm. hissejä vanhoihin taloihin, esteettömiä julkisia kulkuvälineitä ja talvikunnossapidon tärkeyttä. 5) Muistiystävällinen kaupunki -toimenpiteenä on mm. elintapaohjausta aivosairauksien ehkäisemiseen sekä koulutusta henkilöstölle osata ottaa huomioon muistamattomuuden tarpeet kohtaamisessa.

Vammaisneuvosto totesi, että Stadin ikäohjelmassa on huomioitu jo monia myös vammaispoliittisia tavoitteita, mutta ohjelmassa ei näy tarpeeksi ikääntyneiden vammaisten ihmisten tarpeiden huomiointi. Kaupungin esteettömyystyöryhmän toimittamat esteettömyyslinjaukset on myös poistettu ohjelmasta päällekkäisyyden nimissä. Keskustelussa nostettiin vielä esiin huoli pysäkkivälien pidentymisestä ja Koskelan alueen lämminvesialtaan puute. Todettiin myös, että vammaisuuden aiheuttama eriarvoisuus ei näy riittävästi myöskään Stadin Hyte-suunnitelman tavoitteissa. Vammaisneuvosto päätti tehdä lausunnon Stadin ikäohjelman valmistelusta ja siitä, että vammaisnäkökulma puuttuu.

7. Lähetekeskustelut aloitteiden perusteella laadittavista lausunnoista

Valtuutettu Seija Muurisen aloite: Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hanke. Lausunto Helsingin kaupunginhallitukselle viimeistään 26.2.2019.

- Keskusteltiin vammaisneuvoston lausunnosta. Ehdotettiin, että vammaisneuvosto valmistelisi lausunnon kaupungin hyvinvointisuunnitelman ja Stadin ikäohjelman valmistelusta.

Valtuutettu Sinikka Vepsän aloite: Helsinkiläisten 65-vuotta täyttävien vammaisten henkilöiden palvelut tulee säilyttää vammaispalveluiden piirissä. Lausunto Helsingin kaupunginhallitukselle viimeistään 26.2.2019.

- Lähetekeskustelussa todettiin huoli ja että käytäntö täytyy selvittää, heikennetäänkö yli 65-vuotiaiden ikääntyneiden vammaisten ihmisten palveluja. Keskustelussa nousivat esiin ainakin kuntoutus- ja apuvälinepalvelut sekä kehitysvammaisten päivätoiminnan lopettaminen 60-vuotiailta asiakkailta.

8. Edustajan nimeäminen osallisuuden ja vuorovaikutuksen neuvottelukuntaan

Päätettiin nimetä vammaisneuvoston edustajaksi osallisuuden ja vuorovaikutuksen neuvottelukuntaan puheenjohtaja Justus Mollberg ja varalla vammaisasiamies Tiina Lappalainen.

9. Vammaisneuvoston toimintasuunnitelma vuodelle 2019 (liite)

Toimintasuunnitelmaan lisätään osallistuminen myös Uudenmaan väliaikaisen vammaisneuvoston (UVA) toimintaan sekä vammaisten ihmisten työllistymiseen vaikuttaminen sekä vammaisneuvoston kokousten teemoittaminen. Muuten suunnitelman sisältö hyväksyttiin.

10. Vammaissosiaalityön kehittäminen

Erikoissuunnittelija Riikka Haahtela kertoi kaupungin vammaisten sosiaalityön kehittämisestä. Vammaissosiaalityötä ja palveluja kehitetään asiakas- ja tarvelähtöiseksi, jolloin neuvonnan ja ohjauksen merkitys korostuu. Esim. valinnanvapaus ja henkilökohtainen budjetointi vaativat muutosta, jossa asiakkaan itsemäärääminen kasvaa, se on muutos sosiaalityön tekemiselle. Käyttöön otetaan asiakaslähtöisiä työtapoja erilaisten vammaisten asiakkaiden kohtaamiseen ja kuulemiseen. Päätöstekstien, perustelujen ja muutoksenhaun ohjetta on selkeytetty.

Vammaispalveluissa asiakasosallisuutta toteutetaan jo nyt lukuisilla eri tavoilla, mm. kuljetuspalvelujen asiakasosallisuusryhmässä, asiakkaita ja kuntalaisia kuullaan hankintojen yhteydessä, vammaistyön asiakasilloissa (seuraava 23.1.2019) sekä asumisen ja työ- ja päivätoiminnan yksiköissä mm. asiakasraadeissa. Kaupungin palautejärjestelmän lisäksi kuljetuspalveluissa on oma palautteen anto mahdollisuus. Palautetta voi antaa ja ottaa yhteyttä Riikka Haahtelaan tai omaan sosiaalityöntekijään, niin saadaan tietoa, mikä toimii, mikä ei. Myös vammaisasiamies Tiina Lappalaiseen voi ottaa yhteyttä. Hyvä palautekin on tärkeää työssä jaksamisen kannalta.

Vammaissosiaalityön kehittämiskohteena on myös viestintä, verkkosivut ja yhteinen facebook-sivusto. Kaupungin vammaissosiaalityö haluaa lisätä näkyvyyttä mm. Talentian lehtijutulla, videolla, blogi-kirjoituksella ja aktiivisella uusien työntekijöiden rekrytoinnilla. Sosiaalityössä kokemusasiantuntijoiden käyttöön halutaan suunnitelmallisuutta, työn alla onkin yhtenäinen ohje sosiaalityön kokemusasiantuntijoiden käytöstä ja korvauskäytännöistä.

Keskustelussa ehdotettiin vammaispalvelujen neuvontaa ja ohjausta tehtäväksi yhteistyössä järjestöjen kanssa, jolloin toteutuu myös asiakasnäkökulman mukaan ottaminen ja asiakasosallisuus työmenetelmien kehittämisessä. Vammaisjärjestöistä löytyy jo kokemuskouluttajia, valmista materiaalia ja videoita eri tavoin vammaisten asiakkaiden tarpeiden huomioimisesta esim. henkilöstön koulutuskäyttöön.

Vammaisten sosiaalityöstä asiakkaat hakevat tarvitsemaansa tukea ja asioivat sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kanssa. Palautteen perusteella työntekijöiden tavoittaminen on vaikeaa ja asiakkaat haluaisivat työntekijöiltä kokonaisvaltaisempaa otetta, jossa huomioida asiakkaiden eri elämäntilanteet ja päivitetään palvelusuunnitelmia.

Vammaispalvelut vaativat yhteispeliä ja arvostavaa vuorovaikutusta asiakkaan ja työntekijän välillä. Pitää enemmän kiinnittää huomiota siihen, onko tarjolla ratkaisuja, joka auttaa vamman kanssa elämisessä, eikä riidellä siitä, osaako asiakas hakea palvelua oikein. Sosiaalityöntekijä on suuressa vastuussa, ettei asiakas jää heitteille. Molempien hyvinvoinnin kannalta tarvitaan yhteistä kieltä ja ymmärrystä, jossa sosiaalityöntekijä on sosiaalialan asiantuntija ja vammainen

asiakas on oman elämänsä asiantuntija, jossa tasa-arvoisessa kohtaamisessa mietitään yhdessä, miten asiakasta voisi auttaa oman elämän hallinnassa.

Vammaisneuvosto toivoi asiakkaiden aamukahvitilaisuuksille jatkoa ja parempaa tiedostusta. Tilaisuuksia voisi järjestää useammankin, esteettömästi ja alueittain, lähellä palveluja käyttäviä vaikeavammaisia tai ikääntyneitä, joissa voisi kohdata ja tutustua oman alueen sosiaalialan työntekijöihin. Vammaisneuvosto toivot yhteistyön jatkuvan tiiviinä vammaissosiaalityön kanssa.

11. Osallistumiset

Vammaisneuvosto nimesi viharikosten ja vihapuheen vastaisen Agains Hate – hankkeen ja verkoston 4.12. kokouksen edustajaksi Maarit Fredlundin.

12. Muut esille tulevat päätösaasiat

Valmistellaan etukäteen kysymyksiä (liite) esitettäväksi apulaispormestari Pia Pakariselle kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta.

13. Tiedotusasiat

- 3.12. aamukahvitilaisuuteen on osallistumassa lähes 60 osallistujaa.
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan edustajaksi tulee Mari Molari.
- Uudenmaan väliaikainen vammaisneuvosto (UVA) kutsuu pääkaupunkiseudun vammaisneuvostojen edustajia UVAn kokoukseen Vantaalle 13.3. klo 13-17. UVA toivoo, että Helsinki järjestäisi UVA:lle kokouspaikan 27.2.
- Pirjo Tujula vastasi toiveeseen testata ratikoiden toimivuutta. HKL:llä ei ole tapahtunut uudistuksia. Ensi keväänä 2/3 ratikoista on matalalattiaisia. Nyt odotetaan niaavan vaunun prototyypin tulemistä testattavaksi maaliskuussa 2020. Metrovarikolla voisi vaunuja testata, mutta varikko ei ole esteetön, joten testausta kannattaa vähän odottaa. Niaava vaunu vaikuttaa hyvältä ja hyvä, että ratikoiden ja bussien pysäkkikuulutukset toteutui.
- Helsingin kaupungin palvelukartan esteettömyyssovelluksen valtakunnallistaminen sai Invalidiliitolta kunniamaininnan.
- Helsinki on voittanut myös Smarts-kilpailun, jossa esteettömyys ja saavutettavuus on ollut yhtenä kriteerinä:
<https://www.sttinfo.fi/tiedote/helsinki-voitti-european-capital-of-smart-tourism-2019--kilpailun?publisherId=60590288&releaseId=69843064>

14. Seuraava kokous

Seuraava vammaisneuvoston kokous ja joulukahvi on: ke12.12. klo 14, kaupunginhallituksen kokoustilassa. (kahvi tarjolla klo 13.30 alkaen.)

15. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.04.

Vakuudeksi

Justus Mollberg
puheenjohtaja

Tiina Lappalainen,
sihteeri

Muistion tarkastivat

Timo Martelius

Heikki Kaislanen